

prosinec 2009

Rozhovor s českým velvyslancem Václavem Jílkem a konzulem Davidem Hrdouškem z české ambasády v Ulánbátaru

Magdalena Sodomková, MF Dnes

Abstrakt:

Česká ambasáda v Ulánbátaru byla před svým dočasným uzavřením v dubnu 2009 „proslavena“ dlouhými frontami žadatelů o vízum a nepříliš transparentním fungováním. K problematice zprostředkovatelských agentur a otázkám činnosti tohoto úřadu, systému přijímání žádostí a počtu vydaných víz se ne/vyjadřují pracovníci této ambasády, velvyslanec Václav Jílek a konzul David Hrdoušek.

Ještě před rokem 1989 jezdívali Mongolové do České republiky studovat, dnes už je však situace jiná. Nemyslíte, že Mongolové stále ještě žijí v představách té předešlé doby, kdy byl pro ně pobyt v tehdejším Československu v podstatě bez nástrah?

Velvyslanec Jílek: V Československu dříve studovalo na dvacet tisíc Mongolů. Oni si opravdu mnohdy staví vzdušné zámky, věří tomu, co jim slibují různí zprostředkovatelé, nebo co jim říkají jejich rodinní příslušníci, kterým se v České republice dobře daří. Mají představu, že si polepší a podpoří své příbuzné. Druhá věc je ta, že na tu cestu mnozí z nich nejsou připraveni.

Jazykově?

Velvyslanec Jílek: Jazykově. A ani nemají právní vědomí. Přitom informací je podle nás dostatek. Máme internetové stránky, děláme pohovory s žadateli o dlouhodobá víza. Konzulární pracovnice se jich ptají, zda mají pracovní smlouvu, která jim zaručuje určitá práva a povinnosti. Ptáme se, zda vědí, za jakou mzdu budou pracovat. Velká část z nich na tyto otázky ale není schopna odpovědět. Když po nich chceme pracovní smlouvu, ukáží nám zpravidla pracovní povolení z úřadu práce. Když jim řekneme, ať si to dovyřídí, tak nám nevěří a svěřují se do rukou zprostředkovatelů. I když s velkými zprostředkovateli problém nebyl, spíš s tzv. „pseudozprostředkovateli“.

Od kdy a proč bylo pozastaveno vydávání víz? Na internetu se psalo, že z „technických důvodů“.

Konzul Hrdoušek: Česká vláda se tak rozhodla v rámci zajištění bezpečnosti v Česku a to poté, co nastalo propouštění zahraničních pracovníků kvůli hospodářské krizi. Od 1. dubna 2009 jsme na velvyslanectví v Ulánbátaru dočasně zastavili přijímání žádostí o „pracovní“ víza k pobytu nad 90 dnů.¹

V posledních letech před vypuknutím ekonomické krize výrazně narostl počet žádostí Mongolů o česká víza. Čím si tento nárůst vysvětlujete?

Konzul Hrdoušek: Počet žádostí o „pracovní“ víza do České republiky vzrůstal pozvolně, kulminoval pak v roce 2008. Tento trend zřejmě způsobilo postupné zlepšování podmínek na trhu práce v Česku a zájem českých zaměstnavatelů o zahraniční pracovní sílu.

Změnila se situace ohledně počtu žádostí o víza před a po vstupu do Schengenského prostoru?

Konzul Hrdoušek: Počet žádostí o víza s platností do 90 dnů a v posledních třech letech i nad 90 dnů po vstupu České republiky do Schengenu přechodně vzrostl (viz Tabulka č. 1).

Změnila se praxe vydávání víz po vstupu do Schengenu?

Konzul Hrdoušek: Ne. Kromě technicko-administrativních opatření se zásadně nezměnila. **Jak vnímáte existenci různých prostředníků/firem nabízejících pomoc při vyřizování víz, často ve frontě před velvyslanectvím? Jaké si myslíte, že máte možnosti omezit jejich působnost. Plánujete třeba rozšířit služby velvyslanectví, informovat žadatele o vízum víc?**

Konzul Hrdoušek: Velvyslanectví informuje veřejnost všemi obvyklými prostředky, jakými jsou internet či úřední deska, pořádá tiskové konference o právech a povinnostech žadatelů o vízum. Velvyslanectví v době zájmu velkého počtu žadatelů rozšířilo úřední hodiny a přijalo další kroky k zefektivnění vlastní činnosti a informovanosti mongolské veřejnosti. Letos v Mongolsku také probíhají projekty IOM Praha a české Charity na podporu informovanosti žadatelů o vízum a zaměřené na současnou situaci na trhu práce v České republice. A zda je činnost podnikatelů, kteří zprostředkovávají práci, legální nebo ne, to jako velvyslanectví nemůžeme hodnotit.

¹ Pozn. autorky: Žádosti o vízum za účelem zaměstnání, podnikání a účasti v právnické osobě jsou na Velvyslanectví České republiky v Ulánbátaru znovu přijímány od 26. 10. 2009, avšak pouze v omezeném rozsahu.

Jste v současnosti schopni nabrat všechny žádosti, se kterými lidé přijdou v jeden den a pak je zároveň zadministrovat?

Konzul Hrdoušek: Žádosti o vízum vyřizujeme podle jejich typu, včetně časového intervalu potřebného pro učinění rozhodnutí o žádosti - to trvá od šedesáti do sto dvaceti dní. Denní počet žádostí o „dlouhodobé“ vízum je limitně stanoven, a svého možného maxima nedosahuje.

Na jakých pozicích zaměstnáváte na velvyslanectví mongolské pracovníky? Vyřizují i agendu vydávání a vyřizování víz?

Konzul Hrdoušek: Mongolské pracovníky na našem velvyslanectví zaměstnáváme v souladu s platnou legislativou ČR a interními předpisy ministerstva zahraničních věcí. Nikdo z nich nemá rozhodující pravomoci ve vízové a konzulární agendě.

Kolik vyřizujete žádostí o vízum denně?

Konzul Hrdoušek: To nebudeme komentovat.

Kolik žádostí o krátkodobé a dlouhodobé vízum v průměru měsíčně zamítáte?

Konzul Hrdoušek: To také nebudeme komentovat.

Tato čísla by mě zajímala, není to přece nic tajného.

Konzul Hrdoušek: Řekněme, že nyní, od začátku roku 2009 rapidně poklesl zájem o pracovní víza. Do doby než byl příjem žádostí úplně pozastaven v souvislosti s krizí.

Jakto?

Konzul Hrdoušek: Upozorňovali jsme na to i v médiích, že v České republice je krize a že doporučujeme, aby žadatelé zvážili, zda načasování jejich výjezdu je správné. A oni měli informace i z Čech od svých známých a příbuzných, že tam je problém se zaměstnáváním, takže tito lidé sami zdravě usoudili, že není nejvhodnější doba vyrazit za prací.

Takže řádově se bavíme o jakých číslech?

Velvyslanec Jílek: Nechci být negativistický, ale tato čísla do éteru běžně nepouštíme. Četl jsem řadu článků v minulém roce zaměřených na Hanoj, ale i na Ulánbátar a jsem na to citlivý.

Dobře, ale ambasády byly kritizovány i za to, že nejsou transparentní. Že neposkytují žádná pevná čísla.

Konzul Hrdoušek: My jsme najeli na internetový systém Visapoint, kde se žadatelé o dlouhodobá víza mohou zaregistrovat. Je to stránka zaregistrovaná Ministerstvem zahraničních věcí a mají k tomu přístup jenom zaměstnanci ministerstva. Je to v současné době nejtransparentnější systém jak přijímat žádosti.

To je tedy transparentní pro Vás, nikoli pro veřejnost, protože ta fungování systému Visapoint nezná.

Konzul Hrdoušek: Každý žadatel dostane do své osobní schránky přesně datum a čas, kdy se má dostavit s žádostí o vízum.

Velvyslanec Jílek: Tím zamezujeme tomu, aby si žadatelé organizovali, kdy kdo půjde na řadu. Kupovali si místo ve frontě a podobně.

Za kolik pracovních dnů vydáte průměrně dlouhodobé vízum?

Konzul Hrdoušek: Velvyslanectví o dlouhodobých vízech nerozhoduje. To je v kompetenci cizinecké policie, která o žádosti o dlouhodobé vízum rozhodne od šedesáti do sto dvaceti dnů od data podání žádosti, podle typu požadovaného víza. Pracovníci velvyslanectví po obdržení kladného rozhodnutí vyznačí dlouhodobé vízum do cestovního pasu žadatele.

V jakých případech odmítáte přijmout žádost o vízum?

Konzul Hrdoušek: Nemá-li žádost o udělení víza předepsané náležitosti nebo trpí jinými vadami, vyzve policie nebo zastupitelský úřad žadatele k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu. Trvá-li však žadatel na podání žádosti i přes upozornění na její nedostatky, je tato přijata.

Kontrolujete nějakým způsobem oficiální pozvání potvrzené cizineckou policií?

Konzul Hrdoušek: Všechny dokumenty, které jsou nezbytnou součástí žádosti o vízum jsou zkoumány zda odpovídají požadavkům vyplývajícím ze zákona.

Umožňujete podat žádost o turistické vízum ve výjimečných případech bez osobní přítomnosti žadatele? Pokud ano, o kolik případů se ročně přibližně jedná?

Konzul Hrdoušek: Osobní přítomnost cizince je podmínkou podání žádosti. V odůvodněných případech může vedoucí zastupitelského úřadu rozhodnout o tom, že žádost cizince bude přijata bez jeho osobní přítomnosti. Ročně se jedná o jednotlivce.²

² Pozn. autorky: Mezi lety 2005 až 2008 bylo každý rok přijato více než 1500 žádostí o krátkodobé vízum (viz Tabulka č. 1), přičemž s každým žadatelem by měl být uskutečněn osobní pohovor.

Chystáte do budoucna nějaké další změny v systému nabírání a vydávání českých víz?

Konzul Hrdoušek: Zastupitelský úřad se řídí příslušnými předpisy ministerstva zahraničních věcí. O případných změnách budeme žadatele včas informovat

Tabulka č. 1

Počet přijatých žádostí o vízum na Velvyslanectví ČR v Ulánbátaru mezi lety 2001 až 2009

Rok	Víza do 90 dnů	Víza nad 90 dnů	Celkem
2001	584	402	986
2002	472	610	1082
2003	502	461	963
2004	1459	718	2177
2005	1570	887	2177
2006	2118	1449	3567
2007	1821	4369	6190
2008	791	5425	6216
2009 (k 30. 6.)	225	446	671

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí, 10. 12. 2009

Tabulka č. 2

Počet udělených dlouhodobých víz občanům Mongolska mezi lety 2005 až 2009

Účel pobytu	2005	2006	2007	2008	2009 (k 30. 6.)	Celkem
Pracovní – zaměstnání	294	517	2050	2477	50	5388
Pracovní – podnikání	5	12	13	2	0	32
Rodinný (včetně druh-družka)	10	25	106	161	23	325
Studium (školení, stáž)	7	9	40	73	5	134
Ostatní (turistické, tranzitní, obchodní v.)	0	0	0	7	0	7
Zdravotní	0	0	0	1	0	1
Neznámý	0	0	2	2	0	4

Zdroj: Služba cizinecké policie, 15. 12. 2009

Rozhovor se uskutečnil v srpnu 2009.

Údaje o počtech udělených krátkodobých víz Ministerstvo zahraničních věcí autorce neposkytlo.

Článek vznikl v rámci projektu "Migrační politika v krizi" Multikulturního centra Praha za podpory nadace Open Society Fund Praha.

O autorce:

Autorka vystudovala bohemistiku na Slezské univerzitě v Opavě. Šest let pracuje pro MF DNES, kde v současné době působí jako reportérka zahraničního oddělení, ve svých článcích se zaměřuje zejména na sociální tematiku.